

الزامات فرهنگی در حوزه پیشگیری و کنترل بحران‌های سلامت جامعه

بخش سوم: فرهنگ مقاومت در بحران‌های سلامت جامعه

Cultural Requirements in the Field of Prevention and Control of Public Health Crises Section 3: Resistance Culture in Community Health Crises

گزیده‌ای از راهبردها و راهکارهای پایداری و مقاومت در میادین بحرانی و دشوار سلامت

• **ایمان و استعانت از صبر و اقامه فریض دینی:** «ای کسانی که ایمان آورده اید! از صبر و نماز کمک و استعانت بجوید، همانا خداوند با صبرکنندگان است» (بقره / ۱۵۳)؛

• **علم‌آموزی، خردورزی و صبر و ملایمت در میادین انجام وظایف:** رسول خدا(ص) فرموده‌اند: «بر تو باد به علم‌آموزی، که علم دوست مؤمن است، و بردباری وزیر مؤمن است، و خرد راهنمای اوست، و عمل سرپرست او، و مدارا کردن پدر او، و ملایمت برادر او، و صبر امیر سپاهیان اوست» (نهج الفصاحه، نشر سازمان انتشارات جاویدان، چ ۱۹۶۱)؛

• **اخلاق نیکو و شکیبایی:** امام علی(ع) فرموده‌اند: «صبر و شکیبایی و اخلاق نیکو و حلم و بردباری از اخلاق پیامبران است»؛ (بحار الأنوار، ۹۲/۷۱)؛

• **جهاد و تلاش علمی و حرفه‌ای تا مرز شهادت:** مقام معظم رهبری بیان داشته‌اند: «میدان مجاهدت در عرصه‌های گوناگون همچنان گشوده است، و قله جهاد، شهادت است...»؛

• **الهام گرفتن از نقش آفرینان سلامت و الگوهای پایمردی در دفاع مقدس:** «... دفاع مقدس فرصت مغتنمی بود تا صفات خداوندی در پزشکان، پرستاران و دیگر خدمت‌گزاران عرصه‌های سلامت متجلی شود. مشارکت جامعه پزشکی کشورمان در درمان مجروحان جنگی بسیار صمیمانه و ایثارگرانه بود. اعضای این جامعه هم‌هنگ و هم‌سو با دیگر قشرهای کشور، حضوری پرشکوه، همه‌جانبه و تاریخ‌ساز در دفاع مقدس داشتند...» (درسامه آشنایی با فرهنگ و معارف دفاع مقدس، ویژه دانشجویان علوم پزشکی). مطالعه، تحلیل، شناسایی، معرفی و ترویج شیوه‌های راهبری و عملکردی خدمات و مراقبت‌های سلامت در دوران دفاع مقدس، حضور گسترده، چشم‌گیر و داوطلبانه جامعه پزشکی، نحوه اداره حوزه سلامت در دوران جنگ تحمیلی و دستاوردهای عظیم حاصله، **نافذترین شیوه ترویج**

تجربیات متعدد دهه‌های اخیر نشان داده است که حوادث غیرمترقبه طبیعی و بحران‌ها و بلایای ساخته دست بشر، بویژه جنگ‌ها و حوادث تروریستی، از خسارت‌بارترین و مرگ‌بارترین تهدیدهای آینده سلامت انسان‌ها در همه جوامع بشری هستند. بنابه تجارب علمی و حرفه‌ای، نظام‌های سلامت، در تعامل با مجموعه‌های مدیریت بحران، پشتوانه اصلی پیشگیری و جبران خسارت‌های انسانی ناشی از این تهدیدات دائم‌الوقوع هستند. برخورداری از آمادگی دائمی، مهارت‌های ضروری رو به افزایش، و ساختارهای قوی و هوشمند، برای عملکرد بهینه نظام‌های سلامت، الزامی است. از دستمایه‌های عظیم حرفه‌ای و پشتوانه‌های نافذ معنوی و تجربیات ارزشمند فرهنگی کنشگران سلامت برای ایفای نقش حیات‌بخش در حوادث قریب‌الوقوع و مهیب آینده، برخورداری از مهارت و فضیلت مقاومت و پایداری است.

توصیف فرهنگ مقاومت در مسئولیت‌های خطیر سلامت

فرهنگ و فرهنگ‌سازی در بحران‌های سلامت، از ارکان حیاتی فرهنگ عمومی سلامت و از اولویت‌های فرهنگی جامعه است. تجربیات عظیم حضور ارزشی و فرهنگ‌ساز جامعه سلامت در دفاع مقدس، به‌منزله سرمایه عظیم و بی‌بدیل فرهنگی است که دستاوردهای ارزشمند آن باید چراغ راه و دستمایه خلق و نگهداشت و ارتقای فرهنگ سلامت در زمان حاضر و نسل‌های آینده، قرار گیرد. شئون و مراتب فرهنگ‌سازی جامع در حوزه سلامت، در برگزیده فرهنگ سیاست‌گزاران، مدیران ارشد و کارگزاران اجرایی و کنشگران میدانی نظام ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت، و در محور آن‌ها، فرهنگ عمومی سلامت مردم، باشد. از سرنوشت‌سازترین ارکان فرهنگ سلامت، پایداری و مقاومت است. پایداری و مقاومت که در همه تعاملات سلامت جامعه مهم است، در بلایا و فوریت‌ها و بحران‌ها، از اهمیت مضاعف و جایگاه حیاتی و سرنوشت‌ساز برخوردار است. حفظ جان و سرنوشت سلامت انسان‌های بی‌شماری در حوادث و بلایا و جنگ‌ها و بحران‌های آینده، مرهون کسب و نگهداشت و ارتقای فضیلت‌ها و مهارت‌های مرتبط با پایداری و مقاومت در مجموعه نیروی انسانی سلامت، در تعاملات آموزشی و فرهنگی و تجربیات روزمره زمان حاضر است.

محمدعلی محقق

استاد جراحی سرطان، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

Mohamad Ali Mohagheghi

Professor of Cancer Surgery, Tehran University of
Medical Sciences, Tehran, Iran

فرهنگ مقاومت در شرایط صلح و امنیت جاری

است و بر مسئولان حوزه سلامت فرض است نسبت به پاسداشت بزرگ‌ترین سرمایه معنوی حاصله از مشارکت ملی و همه‌جانبه نیروی انسانی دوران دفاع مقدس، از ادای وظایف خطیر خود فروگذاری ننمایند.